

Bitten Mortensen
lærer og lærebogsforfatter,
Billund

Om brug af spillefilm i fremmedsprog- undervisningen

Poul Otto Mortensen
pæd. konsulent, cand. pæd.,
CVU Lillebælt

What's in a Film? Eller Spielfilme und Fremdsprachenunterricht

Man kan ikke bevæge sig i vores verden af sprogundervisning, efteruddannelse og rådgivning af lærere i fremmedsprog uden at opdage, at spillefilm spiller en stadig større rolle i undervisningen i de ældste klasser. Man kan også kaste et blik over tekstopgivelserne til de mundtlige prøver, og man vil se, hvor mange lærere der benytter spillefilm, fordi også de er velegnede som grundlag for de nye mundtlige prøver i fremmedsprog. Vi kan på centrene for undervisningsmidler se, i hvor stort omfang filmbaserede materialer indgår blandt de ting, som lærerne efterspørger mest, og som der derfor også er længst ventetid på.

Hvad er årsagerne, og hvad kan vi eventuelt gøre for, at anvendelsen af spillefilm i undervisningen kommer endnu mere i overensstemmelse med de ønsker og forventninger, der ligger i Fælles Mål? Kan vi medvirke til, at

det at bruge film i undervisningen i højere grad bliver undervisning og ikke underholdning? Kan vi udnytte den motivation og direkte appel, der ligger i filmmediet, til også at skabe en bedre kommunikativ fremmedsprogundervisning?

Vi vil i denne artikel også forsøge at give ideer og inspiration til besvarelse af nogle af undervisningens hvorfor, hvordan og hvorfra, når det gælder brug af spillefilm i fremmedsprogundervisningen.

Landeskunde - Menschenkunde

Et vigtigt mål for arbejdet med fremmedsprog i folkeskolen er udviklingen af elevernes interkulturelle kompetence - elevernes viden om og parathed til at forholde sig til forskellige kulturer. Dette punkt må vi også forvente vil blive understreget i de nye reviderede mål for undervisningen, Fælles Mål II. Her må dette element

komme til at stå tydeligere i en række målbeskrivelser, da fremmedsprogundervisningen har fjernet sig fra at være primært et fag i skolen til at blive en kulturteknik, der er væsentlig for at opnå denne interkulturelle kompetence.

Hvad kan en spillefilm?

For at nå disse kulturmål er det bedste naturligvis at være i landet selv, at møde tysk- og engelsktalende i et virkeligt eller virtuelt møde. Dette vil dog ofte være en fjern umulighed og i hvert tilfælde ikke noget, der reelt kommer til at præge den daglige undervisning i den forudsebare fremtid. Hvad gør vi så? Det er her, spillefilmen kommer ind.

Vi ved, at filmen er det medium, der kommer tættest på at være der selv. Hvad angår spillefilm, og her taler vi om de gode af slagsen - de er naturligvis de eneste, som vi vil benytte

som en del af undervisningen - har vi fat i det medium, som rører unge mest. Det er på godt og ondt ungdommens fiktionsmedium. Vi har brug for den nutidige fiktion for at „nå ind under huden på eleverne“ og samtidig give dem de billeder af den kulturelle virkelighed, som kan opruste deres kulturelle bevidsthed og dermed gøre dem parate, både holdningsmæssigt og sprogligt, til det reelle møde, som kommer - forhåbentlig i skolen, men i hvert tilfælde senest efter skolen. Vi skal bruge de troværdige og vedkommende menneske- og kulturskildringer for at tilgodese kultur-aspektet, og vi skal bruge fiktionen for at have noget væsentligt og engagerende at tale om. Den faktuelle virkelighedsskildring i form af dokumentarfilm er selvfølgelig den rigtige virkelighed, og den har også sin plads, men den har det med at være kedelig og svær at engagere sig i, når den netop ikke er aktuel virkelighed for eleverne, men kun information. Derfor kan dokumentarfilm med fokus på *Landeskunde* i stilen *Life in Britain* eller *So leben die Deutschen* have deres værdi som information, men være svære at få til at fænge i skolens uvirkelige situation, hvor vi skal øve os i noget, som vi først skal bruge rigtigt senere.

Fiktionen i spillefilm rummer muligheder for i en dramatiseret form at vise unge danske i dag, hvor meget den danske og den tyske, engelske, amerikanske eller sydafrikanske virkelighed ligner eller ikke ligner hinanden. Hvor fælles vore drømme, idealer og fordomme er. Hvor meget vi kæmper med de samme problemer, politisk, socialt, menneskeligt og økologisk. En film er kultur- og samfundsforståelse i den næstbedste form, kun overgået af at være der selv. At arbejde med spillefilm i fremmedsprogundervisningen er både *Landeskunde* og *Menschenkunde*.

En ny situation

Heldigvis er vi som fremmedsproglærere i en ny situation, idet lovgiv-

ning og regler nu muliggør, at vi som lærere kan benytte spillefilm i undervisningen uden at skulle i fængsel bagefter! Hidtil har et begrænset udbud og ikke mindst prisen været en særdeles hæmmende faktor. Læs om reglerne for brug af spillefilm i undervisningen på EMU grundskole tysk og engelsk.

[<http://www.emu.dk/gsk/fag/eng/uv-forloeb/film/index.jsp>]

[http://www.emu.dk/gsk/fag/tys/nyheder/2007/emubt-jun20_film_aftale.html]

Det er nu blevet lovligt at gøre det, som mange lærere allerede har gjort på mere eller mindre lovlig vis, og det er desuden blevet særdeles tilgængeligt for skolerne rent økonomisk, idet film nu kan købes eller lejes og kopieres på en mængde forskellige måder under den vedtagne abonnementsordning.

Vi er ydermere i den favorable situation, at udbudet af engelsksprogede kvalitetsfilm som altid er stort og mangfoldigt, og at udbudet af tyske ungdomsfilm måske ikke er så stort, men til gengæld er i en klasse for sig. Det har de seneste år vist. Hermed er der skabt en enestående situation for at lade spillefilmen indgå som en væsentlig del af undervisningen i de ældste klasser i de kommende år.

Hvad kan en spillefilm?

En spillefilm er ikke ét, men mange temaer, og vi har større chance for at ramme en bred vifte af interesser hos eleverne, når vi har valgt en spillefilm som medium i undervisningen. Hermed nærmer vi os begrebet undervisningsdifferentiering, og da de fleste vel efterhånden har glemt, hvad dette begreb dækker, da det jo ikke længere er et af tidens pædagogiske modeord, så vil vi minde om, at det her gælder om at samle det fælles og det individuelle: At give eleverne gode og samlende fællesoplevelser og samtidig give mulighed for at tilgodese den enkeltes interesser og behov. Hermed er begrebet et typisk udtryk for den danske stræben efter at *do it*

all ways, at ville gøre det hele på én gang. En spillefilm brugt rigtigt i undervisningen er både differentiering og fælles oplevelse, altså undervisningsdifferentiering.

En spillefilm stiller eleverne mere lige i deres tilgang til tekst og information end noget andet medie. Billeder og lyd i en kunstnerisk komposition giver de mange „håndtag“, som eleverne skal bruge til samtalen og den selvstændige redegørelse.

En spillefilm vil ofte være det perfekte bidrag til tværfaglige forløb med fag som religion, historie, dansk og samfundsfag. Hermed lukkes der op for, at sprogfagene i langt højere grad kan komme til at indgå i nogle af de alternative ting, der foregår i skolen i dag, og som ofte „tager timer“ fra sprogfagene.

Læse en film

Vi ved i dag en del om, at den sprogtilegnelse, der sker via læsning, er kvalitativt anderledes end den, der sker via lyd- og billedmæssigt input. Elever, der har tilegnet sig et sprog via læsning, bliver ikke blot bedre til at læse, men får et større og mere nuanceret ordforråd, bliver bedre stavere og får en bedre skriftlig udtryksfærdighed på målsproget end elever, der har tilegnet sig sproget via auditivt input. Læsning øger elevernes grammatiske bevidsthed, og deres sprog bliver mindre fejlfyldt. Jamen, er spillefilm da ikke auditivt input? Ikke nødvendigvis. Den nye teknologi i form af DVD giver mulighed for at arbejde med filmens undertekster på originalsproget, hvilket både letter elevernes arbejde med filmens sprog og giver nye pædagogiske muligheder og indlæringsmæssige fordele. Et pædagogisk arbejde med spillefilm forsynet med undertekster på samme sprog som filmens dialog giver mulighed for at høste alle fordele, inklusive den differentiering, der ligger i at have alle sanser i spil.

Film og bog

De seneste år har der været øget inter-

esse hos mange sproglærere for at gøre det, som dansklærere har gjort i mange år: At kombinere film + bog, altså at arbejde med en spillefilm suppleret med det boglige, litterære materiale, der ligger til grund for filmen, måske i uddrag.

De seneste år har vi endog set eksempler på det modsatte: At en succesfuld spillefilm har udløst en produktion af en roman, der skildrer den samme grundhandling som i filmen. Mange lærere vil kende spillefilm som „Billy Elliot“, „Bend it like Beckham“ og „Engel und Joe“, der er eksempler på dette fænomen.

Hvilke pædagogiske og indlæringsmæssige fordele giver det at kombinere de to medier? Når historien fortælles både i form af en litterær tekst og en spillefilm, uddyber og supplerer de to medier hinanden og giver sammen et dybere og mere fuldstændigt billede af personer, tid, kultur og samfund. Film med tilhørende bog er både visuelle og tekstmæssige oplevelser og fordybelse på alle planer. Skriftligt materiale, der understøtter filmen eller måske oven i købet beskriver filmens handling i litterær form, er det perfekte oplæg til sprogagttagelse, til samtaler og til redegørelser mellem og med eleverne. De to medier sammen lukker op for elevernes valg af diskussionsemner og selvstændige redegørelser.

Spillefilm og prøverne

De nye mundtlige prøver i fremmedsprog lægger i høj grad op til, at spillefilm kan komme til at indgå som en væsentlig del af elevernes baggrund. Spillefilm rummer de mange mulige oplæg til den selvstændige redegørelse på mange forskellige niveauer. Vi oplevede her i sommer, hvordan en film som „Bend it Like Beckham“ kunne give anledning til så forskellige selvstændige elevredegørelser som „Michael Owen, a Famous Footballplayer“ og „The History of Immigration in Great Britain“. En spillefilm rummer et utal af relaterede temaer på mange forskellige niveauer.

Hvad angår prøvens samtaleledelse er resultatet det samme. En film kan danne grundlag for samtale på mange niveauer. Vi kan tale om personerne, handlingen, det visuelle eller problematikken, eller vi kan perspektivere til politiske og samfundsmæssige forhold. Hvis man så også har haft en tekstmæssig tilgang til filmens handling, vil situationen være noget nær ideel, og prøven kan begynde at nærme sig om ikke en ægte samtale, så dog en ægte prøvesamtale, hvor vi stiller spørgsmål, som vi ikke i forvejen kender elevens svar på.

Hvordan opgiver man en spillefilm til prøven?

Hvis der til spillefilmen hører en boglig del i form af en novelle eller roman, er svaret indlysende: Man opgiver et antal sider herfra, enten fra filmscriptet eller fra romanen. Hvis ikke dette findes til den pågældende film, kan man vælge at opgive f.eks. en eller flere anmeldelser af filmen. Man finder måske et resumé af filmens handling på nettet, eller man benytter den artikel på Wikipedia, der vil eksistere til de fleste meget benyttede spillefilm. Hermed sikrer man sig de nødvendige tekstsider.

Hvordan bliver spillefilm til undervisning og ikke kun underholdning?

Dette er måske det allervæsentligste spørgsmål. Hvor finder jeg didaktiseret materiale til filmen, som ikke kræver, at jeg skal lave alt selv forfra?

Til mange af de bedste og mest populære spillefilm er der udarbejdet undervisningsmateriale. Dette kan være forlagsproducerede ting som Forlag Malling Becks Mediepakker, eller der kan være tale om film- eller distributionselskaber, der laver undervisningsmateriale i forbindelse med lanceringen af en undervisningsrelevant film.

Et godt sted at få overblik over, hvad der findes, er SkoleKoms konference, hvor lærere udveksler ideer og erfa-

ringer med brug af spillefilm i undervisningen. Her vil der ofte være links til undervisningsmateriale. Alt det, der findes, er dog ikke lige godt, og det er nødvendigt, at man som lærer er kritisk.

Du finder konferencen ved at logge på SkoleKom med dit UNI-login.

Her på:

1. vælg lærere
2. derefter FSK
3. så Fag-emner FSK
4. og til slut Engelsk FSK (eller Tysk FSK)
5. Nu har du ikonet for film-konferencen, som du kan klikke på.

Under hver enkelt filmtitel findes et antal opgaver og undervisningsforløb, lavet eller fundet af lærere fra hele landet - en nyttig inspirationskilde til at inddrage spillefilm i undervisningen. På siden findes materiale og omtale af ca. 60 film for engelsk og et noget mindre antal til tysk.

Tysklærere kan også logge på en privat hjemmeside udarbejdet af lærer Hans Christophersen. Han omtaler og angiver materialer og anvendelsesideer til mere end 100 tyske spillefilm. [<http://hans.christophersen1.person.emu.dk/film/>]

Emil søger information om filmen „Mickybo and Me“ på nettet.

Endelig har Det Danske Filminstitut udarbejdet opgaver til en række kort- og spillefilm, som også kan indgå i undervisningen. Du finder dem på: [<http://www.dfi.dk/DfiKataloget/Skolekatalog/SkoleKatalog.htm>]

Hvor finder jeg generelle ideer og opgaver til spillefilm i undervisningen?

Engelsk:

Birte Hasner, Mogens Høirup, Poul Otto Mortensen: *Toolbox*, Alinea 2003
Chris Carter: *Hands on Film*, Alinea 2004

Judith & Ulrich Breuning: *An Eye on Film*, Forlag Malling Beck 2002

Tysk:

Simon Mosekjær og Jonna Thøisen: *Tipp*, Alinea 2006

Film Review, et opgaveark

Opgavearket side 10 er tænkt som et forsøg på at lave en taskbaseret opgave i filmanmeldelse, der kan benyttes til en hvilken som helst spillefilm. Hermed fritages læreren for at lave individuelle opgaver til hver enkelt film, som der arbejdes med.

Det bliver så også mere overkommeligt at lade grupper af elever arbejde med forskellige film og lade denne opgave være det fælles „skelet“, som alle skal klæde på med udgangspunkt i flere forskellige film. Opgave-

ven kan naturligvis også gives til enkeltelever, der har brug for hjælp til at få struktur på en anmeldelse af en film, som de har set og har fået lyst til at anmelde på engelsk.

Opgaven med at lave en anmeldelse på engelsk er et af de skriftlige produkter, som er beskrevet i European Common Framework til Level B1, det niveau, som er udgangspunktet for opgaverne i Free Writing ved FSA. Netop (film)anmeldelser er da også nævnt i prøvevejledningen som en af de opgavetyper, der kan forventes i forbindelse med prøverne ved FSA.

Opgaven kan være en evalueringsopgave på et forløb, som har omfattet arbejdet med en spillefilm.

Eleverne vælger en film, som de selv har set eller arbejdet med, eller de skriver alle på grundlag af noget fælles gennearbejdet.

Opgaven kan med fordel løses parvis eller i mindre grupper, hvor eleverne på engelsk diskuterer, hvad der skal skrives til hvert enkelt punkt. De noterer deres svar. Nogle punkter vil ikke være relevante for den pågældende film og springes derfor over. Når alle punkter er gennearbejdede, sætter eleverne sig enkeltvis. På grundlag af de fælles noter skriver de en anmeldelse af filmen, som de har

arbejdet med. Omfanget skal være mellem 350 og 450 ord som ved FSA.

Anmeldelserne kan layoutes, forsynes med billeder og indgå i en udstilling i klassen eller på skolen. En anden mulighed er at udgive en lille „booklet“ med elevernes filmanmeldelser.

Anmeldelser af forskellige film kan danne udgangspunkt for mundtlige fremlæggelser i klassen - under samme vilkår som ved FSA. Varighed 5 minutter. Skemaets stikord er dispositionen.

EMU

Anmeldelsen kan sendes til forskellige webbaserede netværk, som du kan finde på EMU grundskole engelsk under området „A Good Read“.

[<http://www.emu.dk/gsk/fag/eng/uv-forloeb/agoodread/>]

Her er flere muligheder, men vi vil anbefale:

Teen Ink

Lad eleven udfylde skemaet under „Submissions“ og derefter afsende anmeldelsen.

Allerede offentliggjorte bidrag vil kunne læses under „Movies Reviews“. Anmeldelsen vil blive gennemlæst af en redaktør, og hvis den findes alvorligt ment og er ordentligt gennearbejdet - den behøver ikke være fejlfri - vil den blive offentliggjort på websiden sammen med mange andre filmanmeldelser fra hele verden.

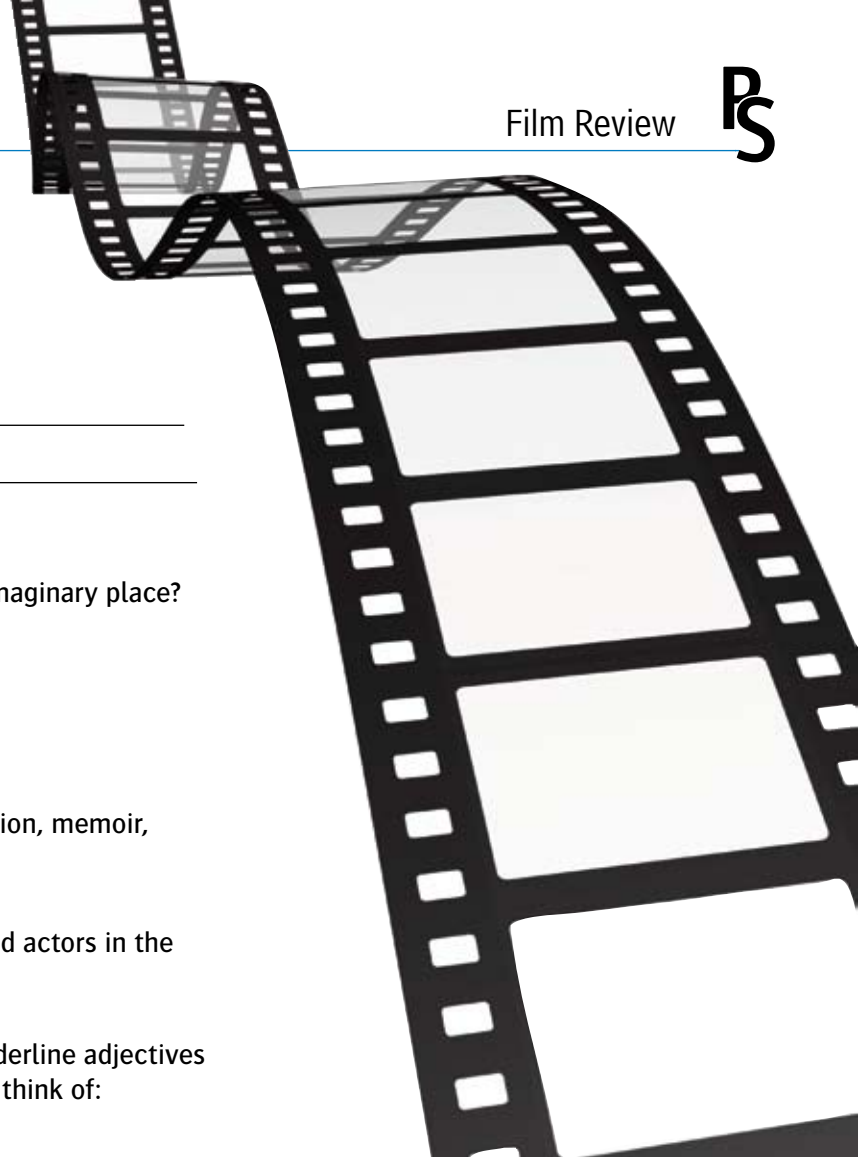
Writers' Window

En anden mulighed for at gøre det samme er at benytte denne new zealandske website [<http://english.unitec.ac.nz/writers/home.html>]

Her har andre unge desuden mulighed for at gå ind og kommentere anmeldelsen, og disse kommentarer vil afsenderen kunne læse, hvis de er positive eller neutrale.

God fornøjelse!

Film Review

Date: _____

- 1 Title: _____
- 2 Director: _____
- 3 Where does the film take place?
Town or city/village/in the countryside/in an imaginary place?
- 4 When does the film take place?
In the past/modern times/in the future?
- 5 What is the film about?
Love/sport/adventure/crime/young people?
- 6 What kind of film is it?
Farce, comedy, adventure, mystery, science fiction, memoir,
horror, musical, documentary?
- 7 How is the film told?
- 8 The names of the most important characters and actors in the
film.
Which of these is the hero/heroine?
- 9 Describe the main characters from the film. Underline adjectives
from the list below and add any others you can think of:

Name: _____

Personality

hardworking – lazy
brave – timid
rich – poor
clever – stupid
good – bad
strong – weak
happy – sad
kind – cruel
careful – clumsy

Appearance

tall – short
smart – scruffy
beautiful – ugly
handsome – plain
young – old
fat – thin
dark – fair

- 10 Choose the character you liked best and write why you liked
him/her?

Name: _____

- 11 How did you find the ending of the film?
Interesting/surprising/predictable/ ...
- 12 Your evaluation of the film.
- 13 How did the subtitles help you?
They didn't/more enjoyable/easier.
- 14 Was the film enjoyable/exciting/fun/sad/interesting/not
enjoyable/boring/realistic/believable/unbelievable/surprising?
- 15 Would you recommend the film to any of your classmates?
Maybe/absolutely/no/never/very much.
- 16 Would you recommend the film to your parents?
Maybe/absolutely/no/never/very much.
- 17 Other comments.
- 18 Write a review of the film. It should be between 350 and 450
words.

© Poul Otto Mortensen